

NÄR ÄR SVERIGE I PYRAMIDSPELENS ERA?

JANERIK LARSSON

Moderaternas manifest är välskrivet. Rentav småmysigt att läsa. Men är idéerna som presenteras tillräckliga för att göra Sverige till just ett land för hoppfulla?

Det albanska sammanbrottet utlöste av pyramidspel skickade kalla kårar längs min ryggrad. När är Sverige där? Kort innan mediafokus hamnade på dessa kedjebrev och dess konsekvenser hade Sverige befunnit sig i en Jokerhysteri som föga reflekterande politiker och regleringsbyråkrater omgående sökte kureras med en maxgräns för vinster.

Sverige som kedjebrev är en oroande tanke. Delvis är ju livet ett kedjebrev, generationerna hakar i varandra och inga premiereserver i världen kan undvika ett beroende av energin och kraften hos nästa generation. Men i vårt konventionella tänkande är det numera alltid "någon annan" som bär ansvaret, någon

---

JANERIK LARSSON är vice VD för Kinnevik.

annan som ska lösa mina problem alternativt se till att mina "rättigheter" säkras.

Inflationen i "rättigheter" torde vara den svåraste kvardröjande inflationen inte bara i Sverige.

Lundell flyr

Jag läste i Expressen att Ulf Lundell, vår tids Bellman, tröttnat på Sverige och vill fly till Norge. Sverige lider av en identitetskris, säger han: "Jag känner inte längre igen mig i detta land jag vuxit upp i."

Tala om tidens tecken.

Norge – detta oljeschekparadis där naturens rikedomar ger samma fördelar som Sveriges oförstörda produktionsapparat gav direkt efter andra världskriget.

Jag läste i Aftonbladet en intervju med Djurgårdens sportchef efter att hans hockeylag förlorat mot AIK. "Vi saknar den mentala hårdheten", säger han och hävdar att detta varit lagets problem i 5 - 6 år.

Hur länge har Sverige saknat den

mentala hårdheten att ligga i elitseriens topp?

Moderaternas manifest för ett nytt sekel, *Land för hoppfulla*, kan testas mot dessa båda uttalanden. Finns här nostalgi? Finns här en mental hårdhet för en ny tid?

Ja, det finns en god dos patriotisk nostalgi. Och vad gäller mental hårdhet är ju paradoxen att eftersom "alla vet" att moderater är känslökalla råskinn så spelar det kanske inte så stor roll vad man skriver eller hur man skriver för att uppfattas som hård. Med folkpartiet är det väl ungefär samma sak fast tvärtom. Folkpartiets programförslag är skrivet med en vassare retorik än det moderata manifestet, men omvärldsbilden är så präglad av de föreställningar som redan finns att främst mediabilden blir en annan.

Formen som moderatmanifestet valt är bra. Språket är mindre retoriskt glansfullt än fp-programmets men mera lättillgängligt, ja rentav småmysigt. Manifestet är ganska

mycket en samtalsinbjudan.

Kombinationen av politikerspråk och vad jag anar är Helena Rivières (till skalpell omvandlade) penna är mycket effektivt. Avsnittet *Skatter och moral* är t ex fylld av citat och iakttagelser som man känner igen från hennes artiklar, bl a i SvT.

Avsnittet *Frustration* i invandrar-kapitlet har säkert också i hög grad formats av hennes klarsyn och oräddhet för det inoportuna. Det förvånar mig att man inte där förmått arbeta in de synpunkter Thomas Idergard och Anna Kinberg anför i sin reservation.

Negativt om personval

Det förvånar mig också att de båda inte invänt mot den synnerligen avmätta formuleringen rörande personval. Det var för mig den mest negativa upptäckten i hela texten. Här tecknas med rätta en bild av sammanstörtande gamla politiska strukturer och så problematiserar man till döds den kanske enda faktor inom systemet som har sprängkraft. På något sätt anar jag här ingripande från moderata samlingspartiets *Establish-*

ment, en produkt av den partiljala apparatpolitiken. Flumvisionera gärna om personval – men gör för helvete inte allvar av saken!

Manifestet är alltså en välformulerad inbjudan till eftertanke och dialog. Men frågan är om denna framtoning också är partiets framtoning i andra sammanhang? Det kan man kanske inte påstå. Däri finns ett trovärdighetsproblem. Den som ena dagen inbjuder till samtal och nästa dag med språklig brutalitet klubbar ner varje antydning till självständigt tänkande som avviker en millimeter från partiledningens åsikt får vissa kommunikativa problem som inte ens den bästa informationskonsult kan lösa.

Edouard Balladur skrev i mars i *The Economist* om Frankrike vid vägskälet. Den franska dysterheten är djup. Få fransmän tror att deras barn får ett bättre liv än de själva. Tocqueville sa, skriver han, att det är i balansen mellan "fruktan att falla" och "hoppet komma upp" som det fria samhällets drivkraft finns. När fruktan att falla helt dominerar blir

effekten att samhället paralyseras. Så ser dagens Frankrike ut. Balladur säger: vi måste ge människorna hoppet åter.

Sverige är mycket likt Frankrike – Sveriges kris är lika mycket en EUs kris varför EU som källa till hopp blir m-manifestets svagaste del – och frågan är om *Land för hoppfulla* bidrar till att skapa ett land för hoppfulla.

Långt till vändpunkten

Det tror jag. Men det är en bit kvar och i huvudsak handlar det om en fortsatt städning i de nostalgiska föreställningarna om att återskapa en tid som varit. Än mer klarsyn kanske inte vore politiskt korrekt eller möjlig att förankra i partiet. Men vad Sverige behöver är ju likt andra forna öststater – Sverige förblir mentalt en öststat än i denna dag – reformatorer som förmår genomdriva en chockterapi och som gör så med demokratisk legitimitet och folkligt stöd. Risken är väl att eländet måste bli mycket värre innan vi är där. Det är långt till botten och därför långt till vändpunkten.